*

28.01.1964, Milliyet, Sayfa 6

Altı ay için Fransaya giden Türkiye'deki anlamsız Şiir'in tek temsilcisi İlhan Berk

MODERN BİR ŞAİRLE KONUŞMA

Yazdığı şiirleri, halkın rüyasına benzetiyor...

Konuşan: Mustafa EKMEKÇİ

KRAL SU

—

28.1.1964, Milliyet Gazetesi, Sayfa 6

(İlhan Berk'le konuşan: Mustafa Ekmekçi)

—-

ALTI AY İÇİN FRANSA'YA GİDEN, TÜRKİYE'DEKİ ANLAMSIZ ŞİİR'İN TEK TEMSİLCİSİ İLHAN BERK, YAZDIĞI ŞİİRLERİ HALKIN RÜYASINA BENZETİYOR…

Anlamsız şiirin Türkiye'de tek temsilcisi olduğunu söyleyen "Mısır-kalyon-iğne" kitabının yazarı İlhan Berk, altı aylığına Fransa'ya gitti. Gitmeden, onunla konuşmak istedim. Berk'in kendine yapılan saldırılara, beğenisizliklere karşı bir savunması olabilirdi belki.

İlhan Berk, ilk şiirlerini anlamlı yazmış, yani mânâlı. Sonra kendini bulmaya başlayınca sıyrılmış, anlamaktan anlaşılmaktan.

İlhan Berk, ilk şiir kitabına "İstanbul" adını koymuş. N. İlhan Berk imzası ile yayımlamış. Bu (N)nin anlamı çok büyük onca. O sıralar Nesrin adında bir kızı seviyormuş, aşkı o kadar büyükmüş ki, kızın adını kendi adının başına almış. O İlhan

değil artık. Nesrin İlhan'dır. Bu adla, üç dört kitap yayımlamış. "Onun adını yıllarca yaşadım" dedi İlhan Berk...

İlhan Berk, Fransız hükumetinin "yaratma bursu"yla altı ay Fransa'da kalacak. Sözü uzatmadan yazıya, onun İstanbul şiirinden bir anlamlı parça ile girmek istiyorum:

İşte kurşun kubbeler şehri İstanbuldasın
Havada kaçan bulutların hışırtısı
Karaköy çarşısından geçen tramvayların camlarına yağmur yağıyor
Yenicami Süleymaniye arkalarını kirli kirli bir göğe vermişler
Hiç kımıldamıyorlar
Ayasofya elleriyle yüzünü kapamış
Bütün iştahıyle ağlıyor.

-İlhan Berk'in elinden Abidin Dino tutmuş...

-Kısaca anlatıvereyim, ilkokul öğretmeniydim o zaman. İstanbul'a geldiğimde SES dergisini gördüm. O dergiyi her keresinde okurdum. Nurullah Berk, Dino, yazarlar, çıkarırlardı bu dergiyi. O zaman bu dergiye şiir gönderdim. Benim şiirleri beğenip koyan Abidin Dino'ymuş.Sonra tanıştım onunla. Elimden tutanların arasına Yaşar Nabi'yi de katmak lâzım amma, o zaman bir taklit vardı şiirde. Halbuki, SES'te yayınlananlarda taklidin dışına çıkan, Cahit Sıtkı havasının dışında kalan şiirler vardı. Bunun için Abidin Dino dedim. Sonra Ankara'ya geldim, Gazi Eğitim Enstitüsüne girdim. Fransızca öğretmeni oldum.

-Anlamsız şiirde kaç kişi kaldınız şimdi?

-Yalnız kaldığımı sanıyorum, onun için de vatan değiştiriyorum.Zaten hep yalnız kaldım...

-Anlamsız şiire nasıl başladınız?

-Bizim yaşayışımızdır benim böyle yazmamın sebebi... Bizim yaşayışımızda bir anlamlı neden bulmuyorum ben bir defa. Mesela Çetin Altan'ın bir yazısı vardı. O yazısında, benden bahsederken, şiirimi anlamsız bulmasını doğal görmüştü. Yazısını da şöyle bitiriyordu: Böyle politikası, böyle bir düzeni olan ülkenin şiiri de böyle olur, diyordu. Ben de tıpkı onun gibi düşünüyorum. Toplumumuzla çatışma halinde değilim. En çok çağdaşım...

-Anlamsız şiire geçişin bir anısı vardır herhalde?

-Şiiri ararken, ben kendimi birdenbire burada buldum. Daha önceki okuduklarımda şiirden çok nesirle karşılaşıyordum. Nesirle karşılaşmak bana şiirin başka bir şey olduğunu gösteriyordu ki işte o zaman şiirin böyle bir ucuna gelip durdum. Buna da anlamsız dediler. Oysa halk benim yazdığım şiirin anlamsız olduğuna inanmıyor. Bu adı, daha çok zaten aydınlar veriyor. Çünkü halk şiirden, sözlerden, hikayeden öğrendiklerini aramıyor. Bir boşalma olarak kabulleniyor şiiri. Nedir ki, benim şiirim halkın değil, aydınların eline gidiyor. Ben, benim yazdığım şiiri halkın gördüğü düşlere benzetiyorum.

-Dilinizi de kınıyorlar mı?

-Ben şiirimde kelimelerden yararlanmam. Benim şiirim yararlandığım dili bozdum diye suçlandırıldığım kelimelerden, hatta dilden bile gelmez. Ben aslında dili değil, düşünceyi değiştiriyorum. Kelimeler beni ilgilendirmez dediğim zaman bunu demek istiyorum.

-Türk aydınlarından şikayetçi olduğunuz belli...

-Türkiye'de aydın durumu çok yavaş gelişiyor. Bunun da nedeni öyle sanıyorum ki, aydının düşünceden hareket etmesidir. Oysa batıda aydının hareketinden, davranışından bir düşünceye bir düzene bir sisteme gidiliyor. Bizde bunun tersi bir yaşama var. Kısacası biz düşünceleri yaşayarak bir gelişme yolunu seçmişiz. Son yıllarda bu değişir gibi görünüyor. Aydının ilerlemesinden belki o zaman söz edilebilir...

-Eleştiriciler konusunda da diyeceğiniz vardır elbette...

-Bizde eleştiri yazık ki, bir şiir, bir hikaye, bir roman okunarak yazılmıyor. Şiirin, hikayenin, romanın kuralları üzerinde konuşuluyor. şiir şudur, hikaye şudur, roman şudur deniliyor. Bir romanı sevdim, ya da sevmedim diye birisi çıkmıyor. Bir genellemeler yapılıyor hep.

-Fransa'dan ne getireceğinizi umuyorsunuz?

-Herhalde yine kendimi olduğum gibi getireceğim. Fransada da buradakine benzer bir yaşamın dışına çıkacağımı pek sanmıyorum. Bir oda bulup oraya yerleşeceğim. Fransa'da beni en çok Francis Ponge, Rene Char, Michaux ilgilendiriyor. Onları göreceğim. Onun dışında, başka kimse içimi çekmiyor. Yığınla Türk sanatçı arkadaşım var, en başta Abidin Dino. Öyle sanıyorum ki, birini görmeyeceğim.*